SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyntö 12.5.2020, VN/11036/2020
Asianajajaliiton lausunto kilpailulain 26 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Asianajajaliitto katsoo, ettei ehdotettu väliaikainen määräajan pidennys ole tarpeellinen. Koronakriisin aiheuttamiin ongelmiin yrityskauppavalvonnassa tulisi ensisijaisesti soveltaa olemassa olevan lain tiedonsaantia turvaavia toimivaltuuksia.

Joka tapauksessa ehdotettua väliaikaista lainmuutosta tulee tarkentaa siten, että

- määräajan pidennys on enintään 10 työpäivää
- pidennettävää määräaikaa ei sovelleta takautuvasti järjestelyihin, jotka on saatettu vireille ennen muutoksen voimaantuloa;
- määräajan pidentämistä koskevan säännöksen voimassaolon tulee lakata välittömästi poikkeusolojen päättymisen jälkeen; ja
- säännöstä sovellettaessa on varmistettava, ettei se johda toisen vaiheen tutkinnan aloittamiseen ilman riittävän painavia perusteluita.

Perustelut
Koronakriisi on ollut kaikille osapuolille yllättävä ja erittäin poikkeuksellinen tilanne, joka on vaikuttanut merkittävästi useimpien yritysten liiketoimintaan. Tässä tilanteessa on mahdollista, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) tietopyyntöihin vastaamisessa on kriisin alkuvaiheessa esiintynyt kuvattuja ongelmia. Koronakriisin edetessä eri osapuolet ovat kuitenkin pystyneet mukauttamaan ja sopeuttamaan toimintaansa ja näin niillä on jatkossa paremmat valmiudet toimia myös poikkeuksellisissa olosuhteissa. Lisäksi hallituksen päätösten mukaisesti koronarajoituksia ollaan toukokuusta alkaen vähitellen purkamassa, jolloin ehdotuksessa kuvatut ongelmat vähitellen pienenevät ja poistuvat kokonaan.

KKV:llä on laajat valtuudet tietojen saantiin. Kilpailulain 33 §:n mukaan elinkeinonharjoittaja, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä, hankintayksikkö, kunta, kuntayhtymä ja valtio sekä niiden määräysvallassa olevat yksiköt ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki 4 luvussa tarkoitetun yrityskaupan arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Tiedonantovelvoitteen tehosteeksi voidaan tarvittaessa asettaa uhkasakko kilpailulain 46 §:n mukaisesti. Ehdotuksesta ei käy ilmi, missä määrin KKV on hyödyntänyt sille laissa annettuja toimivaltuuksia tietojen saannin varmistamiseksi. Poikkeuslain säätäminen on perusteltua ainoastaan, jos tilanteeseen ei voida puuttua olemassa olevien lainmukaisten toimivaltuuksien puitteissa.

PL 194, FI-00101 Helsinki
PB 174, FI-00101 Helsingfors
Simonkatu 12 B, FI-00100 Helsinki
Simonsgatan 12 B, FI-00100 Helsingfors
puh. +358 (0)9 6866 120
info@asianajajaliitto.fi
info@advokatforbundet.fi
asianajajaliitto.fi
advokatforbundet.fi

Koronakriisin aikana erilaisten yritysjärjestelyiden läpivienti on merkittävästi hidastunut ja useita projekteja on keskeytetty tai jopa peruttu. Tämä on vaikuttanut myös KKV:lle ilmoitettujen yrityskauppojen määrään ja vähentänyt yrityskauppailmoituksia. KKV:ssä on tällä hetkellä vireillä ainoastaan kaksi yrityskauppaa, mikä on selvästi normaalia vähemmän. Näin ollen KKV:llä on hyvin resursseja vireillä olevien yrityskauppojen tutkintaan. Hyvän resurssitilanteen voidaan arvioida nopeuttavan viraston omaa toimintaa, mikä kompensoi ainakin osittain tietojen saannin hidastumisesta aiheutuvia ongelmia, jos sellaisia on enää olemassa.

Yrityksille aiheutuu kustannuksia yrityskauppavalvontaa koskevasta prosessista ja suunnitellun yrityskaupan lykkääntymisestä. Jotta tällaiset kustannukset olisivat mahdollisimman vähäiset, yrityskauppojen käsittelyajat on säädetty lyhyiksi (HE 243/1997). Ehdotuksen mukaan 23 työpäivän pidennyksestä yrityksille aiheutuvat kustannukset olisivat vähäisiä. Tätä arviota ei tarkemmin perustella. Kuukauden pidennyksellä voi olla vaikutusta esimerkiksi eri omaisuuserien arvostukseen, verotusjärjestelyihin ja jopa koko yritysjärjestelyn toteutumiseen. Pidennys voi olla kriittinen muun muassa silloin, jos yrityskaupan kohde on taloudellisessa ahdingossa. Tämä koskee erityisesti ennen väliaikaisen lain voimaantuloa ilmoitettuja yrityskauppoja, jotka on suunniteltu ja aikataulutettu voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Tästä johtuen on tärkeää, ettei ehdotettua määräajan pidennystä sovelleta takautuvasti.

Lain takautuva soveltaminen olisi ongelmallista myös perustuslain laillisuusperiaatteen, omaisuudensuojan ja siihen liittyvän luottamuksensuojan periaatteiden näkökulmasta.

Ehdotettu muutos ei saa johtaa siihen, että KKV ryhtyy siirtämään yrityskauppojen tutkintaa toiseen vaiheeseen ilman riittäviä perusteita. Ehdotettu määräajan pidennys tulisi ottaa käyttöön vain niissä yrityskaupoissa, joiden tutkinta on aidosti hidastunut koronakriisin takia ja joissa ensimmäisen vaiheen tutkinnan aikana nousee esiin perusteltuja huolia kilpailunvastaisista vaikutuksista.

Ehdotettu 23 työpäivän lisämääräaika on selvästi pidempi kuin vastaavat määräaikojen pidennykset muissa pohjoismaissa. Esityksen mukaan Tanskassa käsittelymääräaikaa on koronakriisin vuoksi pidennetty 14 päivää ja Norjassa 15 työpäivää. Ehdotuksessa ei ole mitenkään perusteltu valittua, verrokkimaita selvästi pidempää 23 työpäivän määräaikaa. Yrityskauppavalvonnan määräajat tulisi pitää mahdollisimman lyhyinä. Tätä periaatetta olisi noudatettava myös väliaikaisen pidennyksen kohdalla. Asianajajaliitto pitää 10 työpäivän eli kahden viikon pidennystä riittävänä.

Ehdotuksen mukaan määräaikainen muutos olisi voimassa 31.10.2020 saakka ja sen vaikutukset ulottuisivat toukokuulle 2021 asti. Ehdotettu voimassaolo on tarpeettoman pitkä ja saattaa ulottua pitkälle koronakriisin jälkeiseen aikaan. Määräajan pidennys tulisi sitoa koronakriisiin siten, että pidennys on voimassa ainoastaan koronakriisin aiheuttamien poikkeusolojen ajan. Poikkeusolojen lakattua ei määräajan pidennykselle enää ole perusteita. Lain voimassaoloa tulisi rajoittaa siten, että ehdotettua määräajan pidennystä voidaan soveltaa ainoastaan niihin yrityskauppoihin, jotka on siirretty toisen vaiheen käsittelyyn poikkeusolojen aikana.

Toisin kuin ehdotuksen perusteluissa todetaan, sillä voi olla vaikutusta myös EU-kynnysarvot ylittävien yrityskauppojen tutkintaan. Komissio voi päätöksellään siirtää EU-kynnysarvot ylittävän yrityskaupan kansallisen viranomaisen käsiteltäväksi. Tapauksen siirryttyä komissiolta KKV:n tutkittavaksi asiaan sovelletaan kansallista yrityskauppavalvontaa koskevaa lainsäädäntöä.

Helsingissä 15. toukokuuta 2020

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Jarkko Ruohola
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Ilkka Aalto-Setälä
asianajaja

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu kilpailuoikeuden asiantuntijaryhmässä.